

аналітичне дослідження артюра рембо

«Я усвідомив себе поетом. Це не моя провина. Помилкою було б говорити: я думаю. Слід радше сказати: мене думає. Я є хтось інший. Тим гірше шматкові дерева, як він розуміє, що він — скрипка.» — писав про себе Артюр Рембо (звернення до епіграфа уроку). Через експерименти, часто небезпечні, страждання, муки творчості він став таки «скрипкою», щоправда, зовсім ненадовго. В унісон із ним творив і його старший товариш Поль Верлен. Справжня слава прийшла до них уже після смерті, і тисячі прихильників,— як поетів, так і читачів,— подивувалися новизні й таємничій, багатозначній красі поетичного слова. Спробуймо й ми зануритися у цей неповторний світ поезії символістів.

Осіння пісня

Переклад Г. Кочура	Переклад м. рильського	Переклад м. т
Неголосні	Ячать хлипкі	Скорбне рида
Млосні пісні	Хрипкі скрипки	Скрипок до ра
Струн осінніх	Листопада.	Пісня осіння -
Серце тобі	Їх тужний хлип	Серце вражає
Топлять в журбі,	У серця глиб	Втомно гойда
В голосіннях.	Просто пада.	Мов голосіння
Блідну, коли	Від їх плачу	Весь я холону
Б'є годинник:	Я весь тремчу	Стигну від дзв
Линуть думки	І ридаю,	Блідну з одча
В давні роки	Як дні ясні,	Згадки ж юрб
Мрій дитинних.	Немов у сні,	Мчать наді мн
Вийду надвір —	Пригадаю:	Тяжко ридаю.

Вихровий вир	Кудись іду	Вийду я з хат
В полі млистім	У даль бліду	Вітер проклят
Крутить, жене,	З гір у долину,	Серце оспале
Носить мене	Мов жовклий лист	Кидає, крає,
З жовклим листям	Під вітру свист —	Наче змітає
	В безвість лину	Листя опале

5. Проміжні підсумки

Учитель. Осінь для поета — не тільки сумна пора року, завмирання, засинання природи, але й символ людської зрілості, переддень старості, коли втіхою і розрадою стають спогади. Годинник, що дзвонить, символізує невпинний біг часу.

П. Верлен змальовує у вірші не просто осінній пейзаж, а передає свій настрій, почуття, відчуття, створюючи «пейзаж душі», тобто внутрішній стан ліричного героя у певний момент життя.

6. Виразне читання віршів П. Верлена «Сентиментальна прогулянка» та «Сентиментальна розмова»

СЕНТИМЕНТАЛЬНА ПРОГУЛЯНКА

Захід дотлівав. Багряніли хмари,
Вітер колихав білі ненюфари,
Квіти колихав між очеретів,
Над сумним ставком стиха шарудів.

Я бродив один із жалем кривавим,
Між похилих верб понад сонним ставом,

Де густий туман уставав з низів,
Де, мов великан, привид чийсь сизів,

Де ридав відчай в тужних криках сойки,
Де пливли сичів жалісливі зойки.
Між похилих верб, де бродив один
Я з своїм жалем, не лічив годин...

І упала ніч, і погасли хмари,
Мла оповила білі ненюфари,
Тільки над ставком, між очеретів,
Вітерець сумний стиха шарудів.
Переклад М. Лукаша

СЕНТИМЕНТАЛЬНА РОЗМОВА

В старім саду серед нічної мли
Дві постаті непевнії пройшли.
В них зір погас, уста у них змарніли
І ледве чутно голоси бриніли.
В старім саду, в зимову ніч сумну
Два привиди будили давнину.

Ти згадуєш, як ми колись любились?
 Навіщо нам ті згадки знадобились?
 Чи бачиш ти й тепер мене вві сні?
 Чи рвешся серцем ти до мене? — Ні.
 Як ми колись удвох жили щасливо,
 Зливаючи серця й уста! — Можливо.
 Де синь небес, де сяєво надій?
 Надії ті пощезли в тьмі густій.
 Отак ішли вони у ніч зимову,
 І тільки місяць чув чудну розмову.
 Переклад М. Лукаша

7. Самостійне аналізування поезій, визначення (за групами) в них рис імпресіонізму та символізму

Риси імпресіонізму	Риси символізму
«Культ враження», відчуття; художній образ будується на недомовках і натяках (чому «жаль кривавий», «ридав відчай» та ін.); фрагментарність, етюдність; музичність, ліризм, метафоричність («упала ніч», «погасли хмари», «вітерець сумний»	Образи-символи (зима, символи небуття); «відповідність» та явищами предметного духовного світів на с єдності всього суцього сизів», «два при давнину»)

8. Виразне читання вірша А. Рембо «Моя циганерія»

МОЯ ЦИГАНЕРІЯ

Руками по кишенях обмацуючи діри
І ліктями світивши, я фертиком ішов,
Бо з неба сяла Муза! Її я ленник вірний,
Ото собі розкішну вигадував любов!

Штани нінащо стерті? Та по коліно море!
Адже котигорошку лиш рими в голові.
Як зозулясті кури, сокочуть в небі зорі,
А під Чумацьким Возом — банкети дарові.

Розсівшись при дорозі, ті гомони лелію,
Роса на мене впала, а я собі хмелію,
Бо вересневий вечір — немов вино густе.

І все капарю вірші, згорнувшись у калачик.
Мов струни ліри — тіні (їх купаю, як м'ячик).
Штиблети каші просять? Овва, і це пусте!
Переклад В. Стуса

9. Обмін враженнями від прочитаного

! Як ви зрозуміли зміст вірша? Який його настрій?

! Як змальовані у творі картини природи?

! Наведіть приклади художніх засобів (метафор, риторичних питань, епітетів та ін.)

10. Словникова робота

Циганерія в перекладі означає «богема», людина богеми; фертом іти — хвацько, бадьоро, безжурно; ленник — васал, підданий; купати — штурхати ногою.

11. Проміжні підсумки

Учитель. У вірші «Моя циганерія» А. Рембо змалював поетичний спосіб свого життя. Сміливий і безвідповідальний юнак, геній і «фертик», якому «по коліно море», з дірками в кишенях (тобто без грошей), а в голові «лиш рими», мандрує без мети. Голод і холод його не бентежать, у нього є найвище для поета щастя — хмеліти від «вересневого вечора» і «капарити вірші, згорнувшись у калачик». Небо для нього — як господарство у доброго селянина, бо «як зозулясті кури, сокочуть в небі зорі». Його найбільша любов — Муза, якої він і раб, і володар.

V. Закріплення набутих знань, умінь та навичок

Учитель. Поєднайте наведені цитати із творів П. Верлена та А. Рембо із художніми засобами, яким відповідають цитати.

Цитати	Художні засоби
--------	----------------

Любий (погляд); наймиліший (спів)	Риторичн
Мов великан; мов бродяга той; як малим кисличний сік	Метафор
Бо з неба сяла Муза! Овва, і це пусте!	Символи
Ти згадуєш, як ми колись любились? Штани нінащо стерті?	Порівнян
По коліно море, каші просять	Епітети
Цілунок на очах морів; захід дотлівав; упала ніч; ридав відчай	Фразеоло
Струни осінні; б'є годинник, вихоровий вир	Риторичн речення

Порівняйте особливості стилів П. Верлена та А. Рембо, знайдіть «точки дотику».

П. Верлен	А. Рембо
- Перетворення реалій ландшафту, природних явищ та пір року на символи, що позначають певні стани людської душі («пейзажі душі»); - наявність образів осені, що символізують в'янення, згасання життя; вітру (символ фатуму, який жене беззахисну людину), сутінків (знак непевності людського буття) та ін.; - майстерне зображення відтінків та напівтонів відчуттів, переживань; - переважання настроїв суму, журби, туги, відчаю;	- Дух бунтарства проти світобудови; - сатиричне викриття буденності; антивоєнні та інші мотиви; - тема духовної свободи, перетворення світу поетом; - створення одухотвореної природи; - творення нової поетичної «мовою душі до душі...»; - метафори побудовані на поєднаннях «застиглого

• м'який ліризм, музичність, сугестивність поетичної мови;	матеріально-предметного невловимо-примарного, деталей і нюансів відчуттів
• образи багатозначні; створюється атмосфера хисткості та непевності	• оперування яскравим кольорописом, словотворч